Saarde valla tuulikuparkide P14, P15, P16 detailplaneeringute keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande avalik arutelu protokoll

Aeg: 18.06.2019

Koht: Kilingi-Nõmme klubi

Algus: 17:00

Lõpp: 19:00

Osalejate nimekiri on lisatud protokolli lõppu.

Päevakord:

1) Sissejuhatus
2) Ülevaade detailplaneeringust
3) Ülevaade KSH protsessist
4) KSH aruande järeldused
5) Avalikul väljapanekul laekunud ettepanekud
6) Arutelu, küsimused

1. Saarde valla abivallavanem **Martti Rooden** ütleb avasõnad ja annab ülevaate tuuleparkide planeerimise taustast vallas.

2. **Merlin Kalle** (Hendrikson&Ko, planeerija) annab ülevaate detailplaneeringute sisust ning selgitab, kuidas on planeeringulahenduseni (tuulikute arv, paigutus jms) jõutud.

3. **Riin Kutsar** (Hendrikson&Ko, juhtekspert) annab ülevaate KSH senisest käigust, KSH koostamise eesmärkidest ning kavandatava tegevuse käsitlusest (alternatiividest) mõju hindamisel. KSH viidi kõigile kolmele planeeritavale tuulepargile läbi ühe protsessina.

4. **Riin Kutsar** teeb kokkuvõtte KSH olulisematest järeldustest. KSH jõuab järeldusele, et detailplaneeringute rakendamise järgselt säilib maakasutus suures osas sarnasena olemasolevaga; tuulikute püstitamine ei too kaasa mõjusid piirkonna väärtuslikele maastikele ega kultuuripärandile; tuulikute rajamine ei mõjuta looduslikke kooslusi, liikide kasvukohti/elupaiku/vääriselupaiku üldiselt. Loodusväärtuste (sh kaitstavate loodusobjektide) osas ei ole oodatav olulise keskkonnamõju tekkimine detailplaneeringute P14 ja P16 elluviimisel. Samas tuleb KSH raames läbi viidud linnustiku uurimuse tulemina loobuda nelja tuuliku rajamisest alale P15, et sellega minimeerida mõju linnustikule. Samuti toob Riin Kutsar välja KSH soovitused nii linnustiku kui ka nahkhiirte jaoks seatavate leevendavate meetmete ja seire osas.

5. **Veiko Kärbla** (Hendrikson &Ko, müra/varjutuse ekspert) annab ülevaate kavandatavate tuulikute poolt tekitatavatest visuaalsetest mõjudest. Näidatakse koostatud fotomontaaže, mis illustreerivad erinevaid vaateid planeeringu elluviimise järgselt, sh erinevate tuulikute arvu ja kõrguse korral. Samuti annab Veiko ülevaate tuulikute müra modelleerimise tulemustest, sh erinevate tuulikute arvu korral. Selgitatakse müra käsitlust (norme, senist praktikat jms) KSH-s ja tekkivat mürasituatsiooni. Veiko annab ülevaate ka varjutamise modelleerimise tulemustest, sh erinevate tuulikute arvu ja kõrguse korral.

6. **Riin Kutsar** toob välja KSH alternatiivide hindamise tulemused ning KSH järeldused.

7. **Riin Kutsar** annab kokkuvõtva ülevaate KSH avalikul väljapanekul laekunud kirjadest ja olulisematest ettepanekutest. Sisulisi ettepanekuid KSH aruande osas esitas Keskkonnaamet, mis suures osas on KSH eksperdi sõnul mõistlikud ja neid võetakse arvesse KSH aruande täiendamisel. Nt täiendatakse aruannet Saarde valla rohevõrgustiku käsitluse osas. Samuti tõi Keskkonnaamet välja tuulikute rajamisega kaasneva taristu puuduliku käsitlemise KSH aruandes, mille osas samuti aruannet täiendatakse. Keskkonnameti ettepanekul täiendame aruannet ka leevendavate meetmete/seire osas ning sõnastatakse ja sisustatakse need teemad täpsemalt.

   Ka kohalikelt elanikelt laekus kaks kirja. Selgus, et Mulgi valla inimesi ei teavitatud kavandatavast tegevusest ning nemad palusid pikendada avalikustamise pikendamist ja uue arutelu korraldada. Selles osas on vald ja arendaja ka vastu tulnud. Täiendav avalik arutelu toimub 11. juuli 2019 kl 17.00 Kilingi-Nõmme klubis.

8. Arutelu ja küsimused.

   Sten Lauba selgitab enda poolt saadetud kirja sisu ja mõtet. Tõi kirjas välja konkreetselt liigid, ka kaitsealused, keda ei ole mõju hindamisel arvestatud.
   Kaile Eschbaum selgitab, kuidas KSH raames hindamisel kaitstavaid loodusobjekte käsitletakse ja mille alusel hindamisse kaasatakse. Kui on jäänud midagi olulist välja, siis tuleb selles osas teha konkreetne ettepanek.
   Riin Kutsar lisab, et esimese sammuna tuleks uutest kaitstavate liikide leiukohtadest anda märku Keskkonnaametile.

   Sten Lauba juhib tähelepanu, et loomade elukeskkonda lisandub tuulikute püstitamise püsiv mürahäiring.
   Riin Kutsar selgitab, et praktikas hinnatakse loomade müratundlikkus sarnaseks inimeste omale. Häiring on kindlasti tuulikute lähedal, aga antud kontekstis ei hinda me seda oluliseks.
   Kaile Eschbaum täiendab, et antud juhul ei ole tuulikute lähedal ja võimalikus müra keskkonnas ka (tundlikele) loomadele sobilikke elupaiku vaid tegemist on siiski põllumaaga, mistõttu ei saa antud juhul müra mõju üle tähtsustada.

   Veiko Kuusik uurib, miks peab looduskaunisse kohta rajama tuuleparke? Mis ei tehta asukohtadesse, kus juba on sarnased objektid, nt elektriliinide juurde?
   Riin Kutsar vastab, et kui hakata neid kohti otsima, kuhu saaks üldse panna tuulikuid, siis selgub et igal pool on mingid piirangud. Tuulepargi teemaplaneeringuga neid alasid just otsitigi, kus ei oleks asustust või muid piiranguid. Antud juhul ongi just nendel aladel planeeringud, kus ei tekkinud olulisi konflikte.

   Väino Lill: Kui kaugel võib tuulik olla vääriselupaigast ja väike-konnakotka pesast? Kas on kriteeriumid, millal on mõjualas?
   Riin Kutsar: Kriteeriumit ei olegi väärielupaiga puhul.
   Kaile Eschbaum: Väike-konnakotka puhul ka mingit ekstra mõjuala kriteeriumit ei ole, kuid esiteks peab järgima looduskaitseseaduse ja püsielupaiga nõudeid. Antud juhul oli kaks kotka pesa eriti lähedal kavandatavatele tuulikutele ja nende osas siis sai ka uuring tehtud, et mõjuala ja mõju täpsustada. Selle tulemina jäi nelja tuuliku ehitamine ära.

   Anneli Vridolin: Kas avaliku väljapaneku pikendamisest tuleb teade ka Pärnu Postimehes ja Sakalas?
   Martti Rooden: Jah. Lisaks Mulgi valla kodulehel.

   Anneli Vridolin: Kas arvamusi on võimalik avaldada veel 2. juulini.
   Riin Kutsar: Jah.

   Avo Tursk: Küsimus arendajale, mis saab tuulikust, kui nende ekspluatatsiooniaeg (30 a) läbi saab. Kas võetakse maha post või ainult pea?
   Sven Aasa: Mujal Euroopas demonteeritakse täielikult või asendatakse uutega, sõltub ühiskondlikust kokkuleppest. Praegu on maaomanikega kokkulepped demonteeritakse täielikult peale ekspluatatsiooniaja lõppu ja 80% sellest läheb taaskasutuse. Alati muidugi on võimalik kokkuleppeid uuendada.

Ülo Lend: Kas keskkonnauuringud ulatusid üle maakonna piiri?
Riin Kutsar: Meie hindasime, et mõjuala iseenesest ei ulatu Viljandimaale. Visualiseeringud, mis on olulisem mõju, tehti siiski ka Viljandimaa osas, aga muudes aspektides me ei näe maakonna piiri ületavat mõju.

Veiko Kuusik: Inimese tervise osas uuringud ikkagi puuduvad Eestis?
Riin Kutsar: Uuringud Eestis puuduvad, aga aluseks on analoogia. Meie uurime erinevaid teadusuuringuid ja teiste riikide praktikat, hinnanguid jms. Praegu rakendatakse siiski rangemaid nõudeid nt müra osas.

Veiko Kuusik: Samas, tuule suund mõjutab müra levikut ja kuuldavust inimesele. Meil on valdavad tuuled just tuulikute poolt elamu poole.
Veiko Kärbla: Mürakaardid on koostatud arvestades nn halvimat olukorda e nagu tuul puhuks igas punktis tuuliku poolt meie poole.
Riin Kutsar : Mudelitesse on sisse pandud nn halvim olukord.

Avo Tursk: Rääkisite mitu korda rohevõrgustikust. Saarde vallas tehti elektriliini, muude piirangute tõttu ei saanud liini mujale, kui läbi rohevõrgustiku.
Riin Kutsar: Selgitab rohevõrgu olemust. Saarde vallas on rohevõrgu alad väga ulatuslikud. Rohevõrgu ala ei ole see, kuhu ei saa midagi kindlasti teha. Meie vaatame rohevõrgu teema ja tuulikute võimaliku konflikti uuesti üle.

Veiko Kuusik: Kui me ei taha neid arendusi, aga ikka ehitatakse ju? Tehke madalamad tuulikud.
Riin Kutsar: See on valla otsus kas ja kui palju ehitatakse ja arendaja ehitab. Teie kodanikena peategi enda eest seisma just nende KSH ja planeeringu protsessides.

Villu Ruusmann: Uurib arendusala P15 kohta, kui lõplik see tulemus on. Praegu jäid seal 4 tuulikut ära, siis kui lõplik see on? Kas võib juhtuda, et need ikkagi arendataks sinna?
Riin Kutsar: Jah, võib juhtuda, et tulevikus kas sama arendaja või keegi teine hakkab sinna arendama.

Veiko Kuusik: Mis võimalused on kohalikul elanikul, kui ta ei taha neid tuulikuid?
Riin Kutsar: Tegelikult oleksite pidanud sõnakamalt juba teemaplaneeringu ajal kaasa rääkima, kui arendusalasid Lääne-Eestis välja valiti. Siis toimusid samuti avalikustamised ja inimesi kaasati protsessi.

Anneli Vridolin: Kas on teada, millal Saarde valla järgmine üldplaneering algatatakse?
Martti Rooden: See on algatatud. Praegu on alles algusjärgus.

Anneli Vridolin: Kas tänane protokoll jõuab ka Saarde valla kodulehele? Mis ajaks?
Riin Kutsar: See jõuab aruande lisadesse.

Sten Lauba: Propageeritakse noorte maale elama asumist. Samas ei ole see motiveeriv kui igale poole pannakse tuulikud.
Riin Kutsar : Nõustun. See on kogukondlik otsus lõpuks.

Väino Lill: Siin on räägitud tuulikute kahest kõrgusest, kes siis otsustab, kui kõrged tulevad lõpuks?
Riin Kutsar: Otsustaja on kohalik omavalitsus. Taustaks veel seletab lahti mõjude hindamise ja planeeringu protsessi. Ka ametkond võib veel nõudeid esitada kooskõlastusringi ajal. Lõpuks on vallal kogu see info laual ja selle põhjal peab vald ise otsustama, mis mahus ja mida lubab.

Veiko Kuusik: Kas kuskil on sees nõue selle kohta, kas tulevad uued või vanad tuulikud.
Martti Rooden: lähteülesandes oli sees, et tulevad uued tuulikud.

Riin Kutsar tänab osalejaid ja lõpetab koosoleku.
Protokollis: Kaile Eschbaum